

Агафонова О.О.,

вчитель географії

Василівської ЗОШ І-ІІІ ст..

Очаківської районної ради Миколаївської області

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ В ПОБУТІ ЖИТЕЛІВ КІНБУРНА ТА ЇХ НАУКОВЕ ПІДГРУНТЯ

Український народ дуже мудрий та спостережливий. Люди спостерігали за змінами в природі багато століть і помітили певні закономірності, які періодично повторювалися в певний час. Свої спостереження народ передавав з «уст в уста», тобто ніде не фіксував письмово. Так з'явився жанр усної народної творчості – народні прикмети.

Українець – першочергово – землероб, тому більшість народних прикмет направлені на передбачення погоди для майбутнього врожаю. Давня людина – все, що не розуміла приписувала волі Богам. Спочатку – язичницьким, а згодом – християнському вченню.

Сучасні люди вважають себе грамотними, бо вміють писати-читати, науково підкованими, тому намагаються знайти всім незрозумілим речам наукове підґрунтя. На уроках географії я наголошую на наукове поясненням явищ погоди, вчу розуміти процеси їх утворення. Заохочую пояснювати народні прикмети з точки зору точних наук. Протягом декількох років, разом з учнями ми намагалася перевірити деякі народні прикмети на практиці.

Протягом декількох років учні шостих класів отримували завдання: збирати народні прикмети у літніх людей Василівки, та спостерігаючи за погодою вказати здійснилось передбачення чи ні, та які прогнози є найточнішими та чому, спробувати пояснити їх за допомогою науки.

Звичайно, що не завжди метеопрогноз погоди збігається із тим, що дійсно відбувається надворі. Якщо сучасність зі своїми передовими технологіями помиляється, то чи дійсні, хоча б наполовину, народні прикмети про погоду, і як з точки зору науки пояснити їх дієвість.

Зібравши прикмети про погоду, помітили, що їх умовно можна поділити на три групи:

1. Спостереження за живою природою
2. Спостереження за неживою природою.
3. Прикмети, які мають релігійний зміст.

ПРИКМЕТИ, ЯКІ ГРУНТУЮТЬСЯ НА СПОСТЕРЕЖЕННІ ЗА ЖИВОЮ ПРИРОДОЮ

Для людей Кінбурнського півострова життєво необхідним було знання про вітер. Від цього залежав добробут людей. Першими тваринами, яких приручила людина, були собаки. Дотепер існує прикмета: Якщо собака

качається по землі, то через день-два буде вітряно. Прикмета справджується. Це пояснюється тим, що собаки більш чуттєві до різкої перемини тиску повітря. Адже перемини тиску повітря призводять до зміни сили та напрямку вітру. Ще одна прикмета про собаку: Пес на снігу згортається калачиком – на мороз; витягується, розкидає лапи – до відлиги.

Коти дуже чуттєві до зміни температури повітря, коли коти ховаються до духовки, лізуть на лежанку і сплять цілими днями – це означає, що холоди ще триватимуть певний час. Або якщо кіт згорнувся клубочком і лапками прикрив мордочку – похолоднішає.

Птахи та комахи реагують на зміну температурного тиску та температури повітря за день-два до змін.

Отже, прикмети, які ґрунтуються на спостереженні за живою природою збуваються завжди.

ПРИКМЕТИ, УКІ ГРУНТУЮТЬСЯ НА СПОСТЕРЕЖЕННІ ЗА НЕЖИВОЮ ПРИРОДОЮ

У Василівці явища природи були корисними, якщо були сприятливими чи несприятливими для улову риби. Тому і вітри мали свої, назви і прикмети.

Так вітер північного напрямку називався «горішняк», і означав гарний улов. Це дуже легко пояснити: за північного вітру течія Дніпра підсилюється і риба мігрує за нею до гирла. А за «низовки» - південного вітру спостерігається зворотній ефект.

«Солнце красно поутру
Рыбаку не по нутру.
Солнце красно к вечеру
Рыбаку бояться нечего.»

Цей віршик невідомого автора говорить про те, що вранішнє сонце червоного кольору провіщає вітряний день, тобто несприятливий для рибальства, а ввечері, хоч і буде вітер, але він не страшний рибаку. Ця прикмета перевірена не одним поколінням рибалок.

Легенькі перисті хмаринки, закручені гачечками, знаками питання, провіщають зміну ясної погоди через 3-4 дні. Бо вони передують атмосферним фронтам, які надійдуть згодом і принесуть із собою зливові дощі.

Коли дивитися на небо, по якому гуляють хмари, можна побачити, як верхні шари хмар рухають у різних напрямках з нижніми шарами. Це явище також свідчить про перерозподіл повітряних мас та зміну погоди в найближчому часі.

Нічне світило – Місяць, може вказати на вітряну погоду. Якщо навколо нього є своєрідне світле кільце – наступного дня слід чекати сильного, більше 10 метрів за секунду вітру. Це явище теж можна пояснити своєрідним перерозподілом повітряних мас.

Отже, спостереження за неживою природою справджуються і чітко пояснюється наукою – кліматологією.

ПРИКМЕТИ, ЩО МАЮТЬ РЕЛІГІЙНТЙ ЗМІСТ

Із появою християнства на території сучасної України люди стали придивлятися з особливою увагою до цих днів. Так сталося, що християнські свята наклалися на язичницькі, тому прикмети, які існували в дохристиянські часи, розвивалися і надалі.

Територія Кінбурнського півострова особлива тим, що тут протягом багатьох поколінь вживалися між собою люди різних національностей, вірувань. Дещо вони переймали один від одного, інше – відторгали.

Так, святочне гадання на лусочках цибулі про дощові місяці перекочувало з Волині. Не можна пояснити, але часто воно збувається.

Українці особливо шанують Богородицю у народному побуті селяни дотримувалися «золотого правила»; між Першою Пречистою (Успіння Пресвятої Богородиці, 28 серпня) та Другою Пречистою (21 вересня) поле має стати чистим. Тобто слід зібрати весь урожай городини й засіяти озимину. Покрова (Третя Пречиста, 14 жовтня) – Передзимова. Народні прикмети кажуть:

- Прийшла Перша Пречиста – одягла діброва золоте намисто;
- Прийшла Друга Пречиста – взяла комарів нечиста;
- Прийшла Третя Пречиста – стала діброва безлиста.

Дійсно, наприкінці серпня починає жовтіти листя на деревах. В межах помірного клімату це типове явища початку осені. Наприкінці вересня температура повітря значно понижається, становить близько 5-10 градусів тепла, що несприятливо для розмноження та існування в активному стані комарів, тому їх і «взяла нечиста». Більшість дерев до 14 жовтня дійсно скидають листя, але якщо воно затрималося на гілках вишні – це означає, що зима буде тепла з частими відлигами. Ця прикмета справджується щороку. Можна пояснити, що температура недостатньо опустилася для повного припинення сокоруху, тому листя вишні довше звичайного не опало.

Нам пощастило народитися та жити в такому благодатному куточку України, як Кінбурнський півострів. Де люди проживають майже в дикій природі. І мають змогу спостерігати та безпосередньо взаємодіяти з живою та неживою природою.

Спостереження за рослинами та тваринами, майже, завжди справджувалися. Це можна пояснити тонким відчуттям ними змін тиску, температури повітря, довжини дня,

Пояснити такі довготривалі прогнози погоди, про які говорять спостереження, які припадають на релігійні свята ми не можемо. І збуваються вони наполовину.

Список використаних джерел:

Горощенко, В. П. Природа і люди . – Просвіта, Москва, 1972. - С.12-25.

Усна народна творчість [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студентів.- Режим доступу: <http://traditions.in.ua/usna-narodna-tvorchist/narodni-prykmety/164-sichen-narodni-prykmety>. – Назва з титулу екрана.

Атланов В.В.,
інженер-програміст ВП «МФ КНУКіМ»,
м. Миколаїв

МЕДІА-КОНВЕРГЕНЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Процеси глобалізації, які ми спостерігаємо останнім часом, супроводжуються революційними змінами практично в усіх сферах людського життя, навіть таких, які вважалися незмінними. Це пов'язано, перш за все, з інформаційною революцією, що обумовлена появою мультимедійних Інтернет-сервісів, соціальних мереж та мультимедійних меседжерів. Найбільш рельєфно ці зміни виявляються в засобах масової інформації. Вони супроводжуються процесом, який отримав назву *медіа-конвергенція*. Взагалі терміном конвергенція (від латинського *Convergo* – зближаю) в багатьох науках позначають процеси зближення різноманітних явищ у природі та людській діяльності. Медіа-конвергенція відображає процес наближення та взаємопроникнення різних видів медіа-засобів. Він розпочався у другій половині 1990-х років з поширенням Internet-сервісів, таких, як WWW, відеоблогів, онлайн радіо, тощо. Цей процес характеризується створенням всіма провідними ЗМІ паралельних медійних майданчиків в Інтернеті, які використовують різні види розповсюдження інформації: друковані видання в інтернеті перетворюються на аудіо-візуальні, оскільки започатковують YouTube-канали; канали телебачення створюють друковані статті й форуми; радіостанції відкривають відеоблоги та розповсюджують друковані матеріали. Таким чином спостерігаємо трансформацію традиційних видів медіа та перетворення їх на трансвидові медіа-ресурси. Швидкість розповсюдження та всеосяжність цього явища в світі привертає увагу науковців, які намагаються осмислити його сутність, спрогнозувати подальший розвиток та проаналізувати вплив на суміжні сфери людської діяльності [1].

Однією з таких сфер є освітня діяльність. Оскільки вона є найбільшим споживачем інформаційних потоків, а процеси конвергенції докорінно змінюють принципи взаємодії користувачів з інформаційним середовищем, то можна спостерігати як процеси медіа-конвергенції впливають на навчальні процеси в освіті. Основні ознаки цього впливу:

- швидкий доступ до будь-якої інформації за допомогою мобільних пристроїв;